

SOE1

Pilot

Az angol nyelv/tan/ulása

"Me mechanic not speak English. But he know what me mean when me say 'car no go', and we best friends. So me think: why waste time, say lot word when few word do trick?"

– Kevin Malone

SPOILER: Egy annyira silány könyvet tartasz a kezeden, hogy a bevezető rész címében lelőttem a poént egy csapnivaló magyar szójátékkal. A fősodratú nyelvtant ugyanis kizárólag a nyelv részeként tudod megfelelően értelmezni és tanulni. Szándékosan nem helyes vagy szabályos nyelvtant írtam, hiszen a szabályok változtak, változnak és változni is fognak. A nyelv minden nap alakul, így a „helyes” egy elég relatív fogalom. Nyilvánvalóan létezik egy túl-ig határ, ami közt áramlik az angol nyelv (is), amit viszont csak akkor fogsz elsajátítani, ha az anyanyelvi beszélőket megfigyeled és leutánszod. Ennyi az egész. Ezzel megszületett a világ lerövidebb angol tankönyve. Köszönöm, hogy elolvastad. A többi párszáz oldal már csak ráadás, ha érdekel, olvass tovább...

Miért nem tudunk angolul?

Miért? Nem tudunk? Hogy lehetséges az, hogy Sztereoti Pista átlagos angol tanulóm 6-8 éve tanul angolt, nem jut tovább a kezdő szintnél, és az Európai Unióban Magyarországon kívül csak Angliában beszélnek kevesebben egy vagy több idegen nyelvet? ^[1] Igen, jól olvastad, Angliában. Amint tovább gondoljuk, hamar rájövünk arra, hogy mivel az angol egy olyan világnyelv, amivel tényleg bárhol elboldogul az ember, nem nehéz megérteni, hogy az angolok gyakorlatilag feleslegesnek tarthatják egy másik nyelv tanulását. Viszont rajtunk, magyarokon kívül maximum pár ezer ember tanulhatja a világon a magyart mint idegen nyelvet. Mire fel tehát ez a nagy elbizakodottság és miért nem kezdünk bele a hatékony nyelvoktatásba? Milyen egyáltalán a hatékony nyelvoktatás? Ezen kérdések megválaszolása túlmutat a könyv célján és mindenkinek magának kell végiggondolni, hogy milyen megoldást találna rájuk. Az én megoldási javaslatom az önképzés fejlesztése ezzel az írással és a hozzá tartozó „sorozat-elemző programmal”. Kezdd magaddal a változást és ne másra várj! Néhány felmerülő problémát azonban az elején röviden beszéljünk meg, mielőtt tovább olvasnál.

Kezdjük a leggyakoribb kifogásokkal:

Az első (nem fog tetszeni), amit rögtön meg kell kérdezned magadtól, hogy mennyire vagy lusta? Ezzel ugyan nem leszek népszerű, de nem is népszerűségi versenyen vagyunk, hanem angolul gondolkodásra próbállak majd ösztönözni. A „nincs nyelvérzésem” az a saját oktatói tapasztalataim alapján ugyanis 95%-ban lustaság. Akinek tényleg nincs nyelvérzéke mert például valamilyen tanulási nehézséggel küzd, azoknak is lehetséges a használható nyelvtudás elérése, csak több munkával. Ha a diszlexiás/diszgráfias tanulóim is sikeres közép- és felsőfokú (szóbeli) nyelvvizsgát tesznek, akkor mi a te kifogásod?

Aztán nem sokkal lemaradva ezüstérmes a „nincs időm rá”, ami tulajdonképpen ugyanúgy a lustaság racionalizálása, mint az előző indok. Amikor középkorú tanulóim, akik a munka–család–másoddiploma–háztartás négysszögben próbálnak középen maradni és ez mellett valahogy még tudnak időt szánni a nyelvtanulásra is, akkor ismét tedd fel magadnak a kérdést: tényleg nincs rá időm?

A következő dolog, amiről konstruktív párbeszédet kellene folytatni, az a „hol hibázik a nyelvoktatás” kérdése. Képzeld el, hogy kapsz egy 1000 darabos kirakót. Hogy állsz neki? Én mindig kiválogatom a sarkokat, oldalakat és kirakom a keretét. Ha ez megvan, elkezdem a hasonló színezetű, mintázatú, formájú dolgokat összekapcsolni több kis képet alkotva. Amikor már elég sok részlet meglett, akkor elkezded „látni” a nagy képet és összekapcsolod őket és voálá, kész a *puzzle*. Pontosan így kellene tanítani

az angol nyelvtant (*grammar*) is: rendszerben gondolkodva. De az angol nem kizárólag nyelvtanból áll, ez csak egy – szerintem – rendkívül fontos szelete a nyelvtanulásnak. Ugyanilyen kisebb-nagyobb kirakókat alkot a szókincs (*vocabulary*), a kiejtés (*pronunciation*), a négy alapkészség gyakorlása, avagy az olvasott- és hallott szövegértés (*reading/listening*), az írás (*writing*) és a beszéd (*speaking*). De említ-hetném még a helyesírást (*spelling*), a központosítást (*punctuation*) és a mondattant (*syntax*), illetve felsőfok felett a jelentéstant (*semantics*), a fordítást (*translation*), a különféle tolmácsolásokat (*interpretation*) és lektorálást (*proofreading*) is. Tehát ez egy olyan limitált *puzzle* széria, amit külön-külön raksz össze, de szorosan összefüggnek és kiegészítik egymást. Ezért amikor már sok-sok év tanulás és analízis után egységben tudod látni ezeket a kirakósokat, akkor kezdetünk el beszélni arról, hogy kezded érteni az angolt. Aki azt állítja, hogy tud angolul (mint idegen nyelv), mert van egy akármilyen nyelvvizsgálója, azt fogadjuk kétkedéssel. Én közel 30 éve gyakorlom az angolt, éltem és dolgoztam két angol anyanyelvű országban, lassan tíz éve magánoktatóként próbálom átadni a gondolkodásmódom másoknak, de még így – több mint 10000 letanított óra után – sem merészelném azt mondani, hogy tudok angolul. Gyakorlom az angolt napi szinten, fejlesztem, érdeklődök és támogatom a látókörom. Ezért is szoktam megmosolyogni a különféle internetes fórumokon „az angol egy primitív nyelv” féle hozzászólókat, akiknek egyértelműen nincs fogalmuk az angol nyelvről, csak egyszer valamikor bejelentkeztek egy tanfolyamra és 4-6 hét után feladták, mert – idézem – „sz*r a tanár” és „különben ez egy ostoba nyelv, nem is értem miért ez a világnyelv?” (*Dunning-Kruger hatás*)^[2]

Visszakanyarodva tehát az eredeti hasonlatunkhoz, a keret és a kapocs ezek közt a kirakók közt a logikusan egymásra épülő nyelvtan. Ezért minden egyes évad a könyvben a nagy kép egy-egy részletének felel meg, míg az egyes részek a kirakós darabkái. Önmagában nem lesz sok értelme a főneveknek és az alany-ige egyeztetésnek az igék és igeidők nélkül. Remélhetőleg azonban mire végére érsz a könyvnek sok „heuréka” vagy „miért nem mondta ezt nekem eddig senki” pillanat után más szemszögből leszel képes az angol nyelvtanra tekinteni. Természetesen enélkül is lehet ugyan kommunikálni angol szavakat egymás mellé pakolva, de nem lesz sok értelme vagy gyakorlati haszna.

A szavak adják a másik kirakókat. Ez fogja megadni a lelkét az egész dolognak és rengeteg idő és kitartó gyakorlás után az összes kirakókat össze tudod majd fűzni egy csodálatos Feszty-körképpé. De itt nem ér véget a történet, hiszen a megszerzett tudást meg is kell tartani, amit folyamatos passzív- és aktív gyakorlással tudsz megtenni. Az előbbihez tartozik az angol anyanyelvű sorozatok és filmek nézése, az autentikus párbeszéd hallgatása, és az angol könyvek, folyóiratok olvasása. Az utóbbihoz pedig az írás, a beszéd és a kiejtés gyakorlása. Ezeket nem hanyagolhatod el, ugyanis a nyelvtudás pontosan addig tart, amíg használod. Soha nincs vége a tanulásnak, a nyelvvizsga csupán a kezdete egy nyelv megértésének és nem a vége. Hiába tudsz minden nyelvtani szabályt, ha nem tudsz bemutatkozni, és hiába beszélsz folyékonyan nyelvtani szabályok nélkül, azok csak angol szavak lesznek egymás után kimondva. A kiejtés, hanglejtés, formalitásbeli (hivatalos–*formal* / baráti–*informal*) különbségekről nem is beszélve. Ezeket mind egymás mellett párhuzamosan kell tanulni, fejleszteni és utána tudjuk elkezdni gyakorolni a való életben.

Használd a technológiát és élj azzal a lehetőséggel, ami nekünk nem adatott meg 20-30 évvel ezelőtt. Az egész világ a zsebedben van egy okostelefon formájában. Nekünk nemrég még egy szótárért is könyvtárba kellett menni, most pedig minden lehetőség szó szerint a kezében van, hogy megtanulj angolul. Persze azt azért ne hidd, hogy elolvasod ezt a könyvet és holnap már folyékonyan fogsz beszélni. Még soha senki nem tanult meg egy nyelvet sem kizárólag a netet vagy egy könyvet olvasgatva. Dolgoznod kell érte, erőfeszítést kell tenned érte és fenn kell tartani a tudásszomjaidat. A nyelvtanulás egy soha véget nem érő folyamat.

Nyilván semmit sem fog érni, amit itt leírtam, ha nincs meg a nyelvtanulás legfontosabb hozzávalója:

A MOTIVÁCIÓ.

Kirakósozhatsz egész nap, de ha utálod a kirakósokat, akkor hamar a sarokba fogod dobni az egészet. Nekem a motivációt a filmek jelentették, azaz én eredeti nyelven szerettem volna nézni őket és úgy megérteni a lehető legtöbbet. Első lépésként tehát keress egy számodra megfelelő motivációt, egy távlati célt, amely szem előtt tartásával eltörpülnek a kezdeti nehézségek.

Ez a könyv és a *'The Office'* című sorozat együtt egy lehetséges út a célod eléréséhez. Itt témakörönként csoportosítva megtalálod a legfontosabb tudnivalókat az angol nyelvtan logikájáról, míg a sorozatban megfigyelheted, hogy működik a valóságban, amikor tényleg minden-mindennel összefügg és logikusan kapcsolódik. Ha nem tetszik ez a sorozat, semmi baj, válassz másikat, mert csak az fog működni, amit szeretsz csinálni, ami miatt hajlandó vagy utánajárni a dolgoknak. Én csak támogatni szeretnék ebben, így könnyebben veheted az akadályokat és élvezetesebb lesz a megértés folyamata.

Mi történik a nyelvoktatásban?

Először is be kell látnunk, hogy szeretünk fordítva ülni a lovon. Kezdsnek nem a nyelvtudást, hanem a nyelvvizsgát tettük meg a nyelvtanulás végső céljának, amivel azt értük el, hogy elüzetted a vizsgáztatás és a tanítás is. Ezzel párhuzamosan az elmúlt évtizedben folyamatosan lazítottak a pontszámítás az egyes készségekben elért eredmények átlagolásával, csökkentették a kötelező szószámokat az írásbeli vizsgákon, azaz tulajdonképpen könnyebbek lettek a nyelvvizsgák és könnyebben lehet nyelvvizsgához hozzájutni. Természetesen lehet érvelni mellette és ellene is, de logikusan azt várnánk, hogy ha már a nyelvtudás nem is, de legalább az eredmények jobbak lesznek. Ehelyett itt is fordított hatást ért el a kezdeményezés: még jobban ellustultunk, és mint ismeretes nemrégiben több mint 110 000 ember vehette át nyelvvizsga nélkül a beragadt diplomáját.^[3]

Az, hogy szükséges-e nyelvvizsga minden szakon, ismét egy másik oktatáspolitikai kérdés, amire itt nem célom választ találni. Én csak a hasznos idegennyelv-tudás része felől szeretném megközelíteni a kérdéskört, nyelvhasználó laikusként. Hiszen nem vagyok sem nyelvész, sem pedagógus, csak egy olyan nyelvtanuló, aki 12 év közoktatásban és 4 év felsőoktatásban bejárta a kevésbé hatékony nyelvoktatás útvesztőjének minden sötét zegzugát. Majd Angliában kellett rájönnöm, hogy hiába van a zsebemben a diploma és a nyelvvizsga, nem tudok angolul. Ezért autodidakta módon kezdtem el képezni magam és közel 20 év után jöttem rá arra, hogy egy ideális világban az angol nyelv alapjait 14 éves kortól, heti 5 angol tanórával, fél év alatt el lehetne sajátítani. Miután egyértelmű, hogy nem ideális világban élünk és szerencsére nem vagyunk egyformák sem, ezért mindenkinek önmagában kell keresnie a megoldást.

Mi az első dolog, amit észreveszünk, amikor kint élünk angol környezetben? Az, hogy teljesen máshogy gondolkodnak, és sokszor pont a mi logikánkkal ellentétesen fejezik ki magukat. Ilyenkor jönnek a fejünkben az „én ezt sosem mondanám így” gondolatok és ezt hívjuk *'language barrier'*-nek az angolban. Ez odafele is igaz természetesen, tehát ha te mondasz valamit szép magyarosan angol szavakkal, akkor néznek furán, hogy miről beszélsz. Nyilván utána körülírod, letisztázod és halad tovább a kommunikáció, de mégis ott van ez a fal. Ez bármilyen két különböző nyelvet beszélő ember közt fennáll, a gondolkodási, kulturális és egyéb körülmények miatt. Ezért gondolom azt, hogy a legtöbb tankönyv nem igazán jó, pontosabban fogalmazva, nem felel meg mindenkinek. Értem én, hogy a legnagyobb *oxfordi/cambridge-i* nyelvészek, pedagógia és didaktika szakértők írják őket, de az én problémám ezzel az, hogy lehet, hogy mindent tudnak a saját anyanyelvükről, de fogalmuk sincs, hogy egy magyar, koreai vagy kolumbiai hogyan gondolkodik a saját nyelvén és azt hogyan kapcsolja össze az angollal. Nekem számos angol, ír, ausztrál és néhány amerikai kollegám is volt. A közös bennük, hogy anyanyelvi beszélők voltak mind és elképesztően kedvesek, ezért bármit mondtam, mindenre azt mondták, hogy „ó nagyon jó ez így”, „értjük mit akarsz mondani”, holott tudtam, hogy valami irdatlan sületlenséget mondtam épp. És bármit kérdeztem, igazából fogalmuk sem volt róla, hogy miért úgy mondják, ahogy neked sincs fogalmad arról, hogy magyarázz el egy angolnak egy alapvető magyar mondat felépítését vagy jelentését. Én sosem nyugodtam bele az ilyen szituációkba, ezért mindig volt egy kis notesz nálam, amibe feljegyeztem, amit hallottam és nem tudtam, hogy mi lehet a jelentése. Vagy pont fordítva:

nem tudtam, hogy mondjam azt angolul, amit annyira tökéletesen kigondoltam válasznak a fejemben... magyarul. Így például sokkal többet tanultam egy 'cockney' taxisofőrtől, mint bármelyik tanáromtól. Melyik iskolában találkozol szembe olyan kifejezéssel és kiejtéssel, hogy: „Óá máj, má bek tíí á főin” (*All right mate, my back teeth are floating*) és közben teli szájjal mosolyogva tovább halad, én pedig teli szájjal visszamosolygok mintha tudtam volna, hogy miről beszél. Átlagos nap Londonban. Felírtam a kihallott hangokat a noteszbe majd otthon fél óra „guglizás” után megtaláltam, hogy ez azt jelenti, hogy annyira tele van a hólyagja vizelettel, hogy a hátsó fogait mossa már, és a wc-re sietett épp. Ez szabadfordításban nagyjából annyit tesz, hogy 'szasz tesó, szétdurran a hólyagom'.

Egy másik példám, amikor olaszokkal éltem, az egyikük teljesen kezdő volt angolból és megkért, hogy tanítsam munka után. Hamar rájöttünk, hogy mivel én nem tudok semmit olaszul, nem tudok az anyanyelvén gondolkodni, nem ismerem a kifejezéseiket, ezért az alapoknál túl nem tudtunk eljutni soha, pedig meglehetősen sok olasz tésztát és fehérbort fogyasztottunk közben... Ebből kifolyólag én úgy gondolom, hogy máshogy kellene tanítani ugyanarra a nyelvre egy magyart és mondjuk egy koreait. Vegyük például az angol nyelvtan bibliáját és legnagyobb referencia könyvét, a *Huddleston & Pullum: The Cambridge Grammar of the English Language*-et. Ez egy közel 2000 oldalas szösszenet a világ talán két legnagyobb élő angol nyelvész/nyelvtanírójának tollából. Ha felsőfokú nyelvtudással kezdesz neki, akkor is garantáltan elmegy az életkedved 150 oldal után, és rájössz, hogy fogalmad sincs az angol nyelvről. Nyilván ez egy leíró nyelvtankönyv, így nem az iskolában tanítás az elsődleges célja. Csak érdekességképp említettem meg, ha van felesleges 100 000 forintod, akkor megvásárolható. Én azt vallom, hogy taníthat téged akár a Huddleston, vagy maga az angol király is személyesen; megvásárolhatod a legmenőbb egyetemek legdrágább könyveit, de valószínűleg akkor sem fogsz továbbjutni egy középfokú nyelvtudásnál. Hiszen előbb rá tud vezetni a „MIÉRT?”, a „HOGYAN?” és a „MIKOR?” kérdések megválaszolására egy olyan ember, aki mindkét nyelvet használta a való életben; aki rengeteg időt és energiát fordított már annak a létrának az összerakására, amivel átmászhat a 'language barrier'-en.

Ebben a könyvben a te létrád összerakásához szeretnék egy kis segítséget nyújtani és megpróbálok pár fokot hozzátenni, így lerövidítve a megértés folyamatát. Megépíteni és megmászni továbbra is neked kell.

Mi történik az iskolákban?

Kinyitsz egy tankönyvet (*puzzle*) és teljesen véletlenszerűen kicsit ebből – kicsit abból tanulgatsz tíz éven keresztül. Írsz egy halom szódolgozatot meg témazárót, hogy a végén kapj innen is – onnan is 2-3 kirakósdarabot és marad még fél doboz, amihez hozzá sem nyúltál. Közben az eltelt évek alatt már legalább háromszor elhagytad a kirakós több darabját. Ugyan megtalálsz párat a porszívó porzsákjában vagy az ágy alatt porosan, de már annyira belefáradtál, hogy inkább hagyod az egészet. Aztán érettségi vagy államvizsga előtt fél évvel ott állsz, hogy „hú, b*sszus, kéne egy nyelvvizsga!”

Ismerős ugye? Én sokszor hallottam már...

A – véleményem szerint – nem túl jó tankönyvekből egyik félévben megtanítják az egyszerű és folyamatos jelen igeidőt FÉLIG, meg mondjuk a 'can/could' módbeli segédigét. Másik félévben a befejezett jelent FÉLIG meg a 'may/might'-ot, esetleg fél év múlva az egyszerű és folyamatos múltat FÉLIG és a 'must/have to'-t. Közben bemagoltál 10*50 szót szódolgozatokra és meg is van másfél év eredménye:

- Köszönőviszonyba kerültél öt-hat igeidővel a tizenkettőből.
- A kilenc módbeli segédigéből megmutattak ötöt (a 'have to' nem az), aminek a szótári jelentésével lehet, hogy tisztában vagy, de sajnos ettől még nem biztos, hogy tudni fogod megfelelően használni is őket.
- Az 500 szóból pedig körülbelül 150-re emlékszel, mert a „cserebogár” szót előbb meg kell tanulnod, mint a „kérek egy pohár vizet” kifejezést.

Majd ezek ismétlődnek 6-8-10 éven keresztül és elment nettó kb. 2000 óra tanulás a semmibe. Közben fogalmad sincs azokról a nyelvtani alapelvekről, hogy mi az alany–ige egyeztetés, mikor és hogyan használhatod a különböző igéket és igealakokat vagy, hogy mik azok a kollokációk (*collocations* = természetesen együtt járó szavak/szóösszetételek), igekötős igék (*phrasal verbs*), kifejezések (*phrases*), idiómák (*idioms* = szófordulatok, szólások, mondások) amik az angolt angollá teszik. Meglátásom szerint az egyik legnagyobb tévedés az iskolapadban az, hogy a szavakat tanuljuk meg, és azokat tesszük egymás mellé a mondatalkotáshoz. Ez tökéletes recept a magyar nyelvtani szerkezetű mondatokhoz, angol szavakkal. Rengeteg rossz beidegződés alakul ki az évek alatt, ami több kárt okoz a tanulónak, mint hasznot.

A mondatokból (*sentences*) visszafejtve kellene gondolkodni a kisebb mondattani egységek (*clauses*, *phrases*), nyelvtani szerkezetek és mintázatok felé. Nyilván ezeket előtte helyesen fel kéne építeni és meg kellene tanulni az alapoktól, hogy oda-vissza történjen a rendszerben gondolkodás. Ugyanígy, az idiómáktól, a kollokációkon és az igekötős igéken keresztül a szavakig. Azaz, véleményem szerint, pontosan a jelenlegi logika fordítottjára lenne szükség az oktatásunkban.

A másik jelentős félreértés azzal az elmélettel kapcsolatos, hogy a felnőtt tanulóknak nem szükséges a nyelvtan ismerete a nyelvtanuláshoz, hiszen a gyermek sem úgy tanulja meg az anyanyelvét. Ez egyrészt igaz, hiszen a csecsemő és kisgyermek valóban nem tudja, hogy most „alany (*subject*) – ige (*verb*) – tárgy (*object*)” szórendet használt-e, csak utánozza azokat a hangokat, amiket a szüleitől és a környezetében élőktől hall. Az agya egy szivacs, ami mindent beszív, jelentést csatol a hanghoz, elraktároz és megismétel. Ezzel telik meg minden ember agya a fejlődés során, az első 5-10 évében. Azonban amint jobban átgondoljuk ezt a megközelítést, gyorsan belátható, hogy azért van ezzel egy-két apró probléma számunkra...

- Egyrészt, már rég nem szivacs az agyunk, van egy anyanyelvünk és már nem leszünk kisgyermek sem, szóval erről lekéstünk. – ‘*Get over it*’, lépj túl rajta.
- A második rossz hírem, hogy ha jól sejtem nincs 8-10 éves ülni egy babakocsiban, kisbiciklin, esetleg homokozóban, szemlélni a világot és visszamondani mindent, amit hallasz a nap 12-16 ébren töltött órájában.
- Ha lenne is ennyi idő, akkor sajnos van egy harmadik rossz hírem számodra: nem angol nyelvtan területen tartózkodunk, hogy csak ülsz a sarki ‘*pub*’-ban, figyelsz, alkalmazkodsz és ismételsz. Ha ott lennének, sem lenne erre időnk, mert dolgozol, háztartást vezetsz, gyereket nevelsz, és ezer egyéb dolgod van. Ezért van az, hogy sok tízezer ember él egy adott országban akár már 10-20 éve is, a nyelvtudása mégis hagy némi kívánnivalót maga után. Nyilván megérteti magát, tud ügyeket intézni, nem adják el a veséjét sehol, de azért egy állásinterjún vagy egy hivatalos email megfogalmazásánál előjönnek a hiányosságok.

Nagyon gyakori kérdés felnőtt diákjaimtól, hogy „én csak beszélni akarok nyaraláshoz, engem nem érdekel a nyelvtan”. Rendben semmi gond, tanuljunk kifejezéseket, szituációkat, történeteket. Eltelik 4-12 hét, megbeszéltünk pár 100 alapszituációt és MINDEN esetben oda lyukadunk ki, hogy:

- „Jó-jó, de ezt MIÉRT így mondom?”
- „Erre HOGYAN kérdezek vissza?”
- „MIKOR mondanám akkor azt, hogy (...)?”

És már meg is érkezünk a nyelvtanhoz...

Elképzelésem az angoltanulásról

Az én célom az, hogy használható és helyes angoltudás birtokába kerülj, melynek melléktermékeként egy nyelvvizsgát is könnyedén megszerezsz. A nyelvtanulás alatt leggyakrabban a szótanulást (magolást) és a nyelvtani szabályok tanulását (szintén magolást) értjük. Én egyikben sem hiszek és hosszútávon egyiket sem tartom működőképes megoldásnak. Véleményem szerint csak a teljesen kezdőknél szükséges ez a megközelítés, akik először találkoznak az angol nyelvvel. Elismerem, hogy az elején gyorsan el lehet érni eredményeket ezekkel a módszerekkel, de később már az ilyen jellegű tevékenységeket kifejezetten időpocsékolásnak tartom. Ebből kifolyólag, én nem hiszek a szintekre bontott nyelvtan oktatásában sem, ami azt jelenti, hogy az első pár évben megtanítunk néhány témakörből öt-öt dolgot alapszinten, majd pár évig öt-öt dolgot középszinten, és végül pár évig öt-öt dolgot felsőbb szinteken. Mindezt természetesen tökéletes összevisszaságban, mindenféle logikai kapocs nélkül. Ennek az lesz az eredménye, amit ma láthatunk, ha körbenézünk: idegen nyelveket nem beszélő emberek tömegei. Ha egy szintfelmérés után azt mondom neked, hogy „mivel alapfokú a tudásod, ezért holnaptól B1-B2 szinten tanítalak egy középfokú szintre”, akkor nem csinállok mást, mint lekorlátozlak. A nyelvtan-, és általában véve a nyelvek tanulásának nem szabadna így működni. A nyelv egy olvasztótégely, amiben benne vannak a szavak, kifejezések, összetételek, mintázatok, nyelvtani és mondattani alapelvek, a kiejtés, a jelentés, gondolkodásbeli- és kulturális különbségek. Ez a sok dolog mind-mind egy egységet alkot. Nem is akármilyen egységet, hiszen minden esetben, amikor elindítod a kedvenc sorozatod/filmed angolul vagy kinyitod a kedvenc angol könyved, akkor egy egész világ tárul eléd és egyszerűen képtelen leszel feldolgozni az ott hallott/látott információáradatot. Miért is lennél képes rá, hiszen egész életedben lekorlátoztak...

A célnyelvet a tanulás mellett, meg kell figyelni természetes közegében (pl.: sorozatnézés, könyv olvasás) majd utánózni kell az anyanyelvi használókat és a sok gyakorlás által észre kell venni a RENDSZERT a nyelv mögött, és el kell kezdeni használni. Miért ne lehetne a nyelvtant együtt tanulni az idiómákkal vagy kollokációkkal, vagy akár komplett mondatokkal, párbeszédekkel, szituációk megfigyelésével? Ebben a könyvben is kismillió szabályt és meghatározást fogsz találni, de csak mint egy vázat, amire támaszkodhatsz. Ne arra helyezd a hangsúlyt, hogy mi a szabály, vagy, hogy mi egy nyelvtani fogalom neve, hanem nézd meg a példamondatokon és a hozzáfűzött magyarázataimon keresztül, hogy hogyan és mikor hangzik el az adott dolog egy teljes mondatban vagy párbeszédben. Az elnevezések ismerete csak a visszacsatoláshoz és az értékeléshez fontos, önmagában nem lesz jobb ezektől az angolod, tehát a tanulás mellett minden esetben gyakorolj is.

Az angoltanulás legfontosabb szabálya a „hallgatni arany”, amit minden esetben érdemes szem előtt tartanod, mert nem akkor tanulsz, amikor beszélsz, hanem akkor, amikor figyelsz. Ne feledd, az angolban a *'listen'* és a *'silent'* szavak is ugyanazokból a betűkből állnak!

Akkor mit csináljak?

Ha egy mondatban kellene válaszolnom erre, akkor azt mondanám a kezdőknek, újrakezdőknek, hogy építs fel egy 800-1000 szavas szókincset, vedd észre a logikát a nyelvtanban (olvasd el ezt a könyvet) majd, ha megvannak ezek az alapok akkor onnantól csak és kizárólag angolul nézz filmeket, sorozatokat és olvasd annyit angolul amennyit csak lehet. Ebben a könyvben például a legtöbb példamondat a *'The Office'* című amerikai sorozatból származik, ami a személyes kedvencem.

Könnyű, ugye? (NEM!)

A szótanulásban senki nem tud segíteni, neked kell leülni és megtanulni. Kismillió módszer létezik a hangos szótározástól, a telefonos alkalmazásokon át, a felcímkézésen keresztül, a témakörök szerinti összekapcsolásig, vagy ha máshogy nem megy, akkor legvégső esetben magolj. Válaszd ki a számodra rokonszenveset és hajrá! De amint megvan ez az alapszókinccs, lépj is tovább.

Akik pedig már a közoktatás keretei közt megtanulták az első 1000 szót, azoknál már egész másként kell gondolkodni: Akkor már ne szavakat tanulj, hanem mondatokból visszafele gondolkodva, tagmondatokat, mondatrészeket, nyelvtani mintázatokat, idiomatikus kifejezéseket, természetesen együtt járó szavakat és igekötős igéket. Hamarosan részletes leírást kapsz arról, hogyan csináld.

Logika a nyelvtanban?

Ilyen sok bevezető agymenés után végre elérkeztünk ennek a könyvnek a fő témájához. Az angol nyelvtan egy rendkívül logikus, érthető és egymásra épülő rendszer. Ennek az átlátásában próbálok segíteni neked úgy, hogy lerövidítem a tanulási idődet. Tudom-tudom, sok a kivétel és nem, nem úszod meg a tanulást sem, ezért kezdtem a lustasággal a könyv elején. Ha lusta voltál már idáig sem jutottál volna el az olvasásban, szóval gratulálok, annyira nem vagy tunya, van remény!

Természetesen nem mindegy ennek a tanulásnak a módszere sem. Számos úton el lehet érni ugyanazt a végcélt, az én módszerem csak egy ezek közül. Nem ez az egyetlen, talán számodra nem is a legmegfelelőbb. Ha erre a könyvre úgy tekintesz, mint az új „villámangol csodamódszer 3000”, akkor további sok sikert kívánnék a megtalálásához. Minden ember máshogy tanul, de a tanulás és az emlékezés végső soron ugyanúgy megy végbe mindenki agyában, csak a módszerek mások, amivel oda jutunk. Egy közös van a NEM csoda módszerekben: valamilyen módon el kell végezni a tanulási munkát, ami sajnos nem 5 perc lesz, hiába hangzik jól marketing szempontjából. Rengeteg ilyen csodamódszernek beharangozott szimpla átveréssel találkoztam az elmúlt 20-30 évben, amik folyamatosan terjednek az interneten. Mivel mindegyik a lustaságra épít („napi 1/2/5/10 perc”; „nincs nyelvtan”; „égesd el a nyelvtankönyveid”; „tanulj angolul alvás közben” stb.), ezért borítékolható a végeredmény. Kidobott pénz a tanulónak, az „oktató” pedig mossa kezeit, hisz „a rendszerünk tökéletes, csak lusta volt a diák” – Hibátlan érvelés egy lustaságra épülő programban, ugye?

Én nem tudom elképzelni az angoltanulást az angol nyelvtan elemzése utáni, logikusan felépített rendszer MEGÉRTÉSE nélkül. Úgy képzeld el ezt, mintha két doboz lenne a fejedben: egy angol és egy magyar. Először fel kell tölteni az angol dobozod szavakkal és az angol nyelv sajátos logikájával a magyar dobozod segítségével, majd el kell engedni és hagyhatod önálló életre kelni a sorozat- és filmnézéssel, illetve a könyvolvasással. Nagyon fontos tisztázni, hogy ezt ne keverjük össze a fordítással! Én inkább átültetésnek hívom, vagy még inkább angolul értésnek. Ha azt mondom fordítás, mindenki arra gondol, hogy van egy ismeretlen szó, aminek megnézem a jelentését a szótárban és már tudom is angolul. A nyelvtanulás legelején valóban sokat lehet és kell így tanulni, hiszen minden szó új lesz, de ha már megvannak az alapok, akkor próbáld elfelejteni a szóról-szóra fordítást amilyen gyorsan csak lehet és kezdj el nyelvtani szerkezetekben, mintákban, szóösszetételekben gondolkodni. Mivel ez nagyon sok esetben nem történik meg, ezért a tudásunk még évek múlva is megragad az A2-B1 (alap) szinten. Az egész könyv arról fog szólni, hogy hogyan vedd észre a nyelvtani mintázatokat és azt, hogy miként ültess át az anyanyelvedbe és vissza. Egy példával hadd szemléltessem, hogy mire gondolok:

- *“I live in Tallahassee, so I’m used to alligators.”*

Erre a mondatra tízből kilenc tanuló – akik már évek óta tanulják a nyelvet – nem tudna helyes fordítást adni, pontosabban fogalmazva: NEM ÉRTI ANGOLUL, de valami biztosan az alligátorok használatával kapcsolatos, hiszen ott a *‘use’* ige. Ezzel szemben, ha nyelvtani szerkezetekben gondolkodsz, akkor mindjárt észreveszed a *‘be used to + főnév’* mintát, aminek már semmi köze a használatához. Az angolok így fejezik ki, hogy hozzá vannak szokva valamihez, jelen esetben az alligátorokhoz, hiszen Tallahassee-ban előfordulnak.

Tehát csak azután kezdj el fordítani bármit is, MIUTÁN elsajátítottad ezt a gondolkodást és érted, hogy az eredeti nyelven mi volt a célja a mondatnak. Több száz ilyen nyelvtani mintázatot fogsz találni az elkövetkező oldalakon, amelyek végére érve remélhetőleg megtanulsz angolul IS gondolkodni.

Az angol nyelvtenban az a nagyszerű, hogy olyan, mint egy jéghegy. Minden egyes részében elképesztő mélységekbe lehet merülni (ez nem célom itt), de a nyelvtani jéghegy csúcsának, azaz az ALAPELVEK-NEK a megismerése már elég ahhoz, hogy felsőfokú szintű nyelvhelyességgel kommunikáljunk egymással írásban és szóban is. Hiszen a haladót az különbözteti meg a kezdőtől, hogy a haladó rendkívül jól elsajátította az alapokat és rendszeresen gyakorolja is azokat. Igen, jól olvastad, a HELYES alapokkal sokkal fontosabb tisztában lenni, mint egy-egy összetett nyelvtani fogalommal. Ennek az oka nagyon egyszerű: Minden összetett nyelvtani szerkezet (a szenvedőn és a műveltetőn át, a tucatnyi feltételes mondatig és a függő beszédig) az alapokra épül. Például, ha tudod képezni és használni az igeidőket és a módbeli segédigéket, onnan már csak egy lépés a feltételes mondatok megértése, hiszen ezeket teszed egymás mellé különböző változatokban.

A könyv felépítése

Mivel egy dokumentum-paródia sorozaton (*mockumentary sitcom*) keresztül mutatom be az angol nyelvtani szabályokat és mintázatokat, ezért rendhagyó módon a sorozatok nyelvezetét használva fogsz eljutni a végkifejletig. Tíz évadon (*season*) keresztül követheted a karakterek – és a szófajok – egyre szövevényesebb életét. Minden évad egy rajzolt „térképpel” vagy infografikával fog kezdődni, amin egy vázlatos felosztást fogsz látni az adott évadban tárgyalt fontos fogalmakról, amelyeket utána részletesen kifejtek a részekben (*episode*). Ezek a felosztások NEM bemagolandó szabályok, pusztán a rendszerezés általam használt módjai, amelyek segítenek eligazodni az adott részben, illetve a végén segíthet a visszakeresésben, vagy később a felidézésben. Ezért is hívom térképnek őket, csupán az útbaigazításod segítik.

Ezek az évadok mindig az „alapelvek” évadnyitóval kezdődnek majd, amelyekben a konvencionális angol nyelvtani szabályok mögé próbálok belesni, sok-sok nyelvtani fogalommal és azok lehetséges értelmezéseivel. Ez tulajdonképpen az adott évadban tárgyalt témakör mögött meghúzódó **leíró** nyelvtani/nyelvészeti/filozófiai rész, ami sokszor át fog csapni totális agymenésbe. Ugyanakkor, fontosnak tartom, hogy beszéljünk ezekről is, hiszen, ha angolul akarsz gondolkodni, akkor meg kell érteni a gondolati világukat, elnevezéseiket és fogalommeghatározásaikat. Magyarul nem kell ilyeneken agyalnod, mert az „anyanyelvi füled” segítségével ösztönösen helyesen fogod írni vagy mondani az adott dolgot – legalábbis az esetek nagy részében. Ugyanez elmondható az angolokról is, hiszen egy átlag angol anyanyelvűnek gőze sincs a nyelvtani fogalmakról, szabályokról és elméletekről, de általában mégis helyesen használja, mert ő angol. Neked mint idegennyelv-tanulónak viszont nincs meg ez a helyzeti előnyöd, ezért nem árt mindkét nyelvvel egy kicsit jobban tisztában lenni, amennyiben szeretnél tudatos idegennyelv-használó lenni. De ez NEM azt jelenti, hogy a mi szabályainkat húzzuk rá az angolra, hanem pusztán a mi nyelvünk segítségével próbáljuk megérteni az angolt. Ez lesz a híd, ami összekapcsolja az anyanyelved logikáját a megtanulandó nyelv logikájával.

Pontosan ezért fogom mindenhova odaírni a nyelvtani fogalmat angolul is, hiszen ez fog segíteni az angol-angol szótározásban, hogy megértsd mikor és hogyan használják az adott szót vagy kifejezést, és milyen szerepe van az adott mondatban. Sőt, előfordul majd, hogy csak angolul fogom odaírni, egyszerűen azért, mert nincs olyan a magyar nyelvtenban, vagy ha van is, akkor lehet, hogy mi teljesen máshogy vagy másra használjuk. Ilyen lesz egyebek mellett a birtokos determiner szóösszetétel használata (*this is my book*), ami nem egyenlő a birtokos névmással (*this book is mine*). A magyarban az első eset megfelelője a birtokos jelző (az én könyvem), de mivel az angolban nem így használjuk, ezért inkább azt a fogalmat alkalmazom amit ők, hiszen angolul tanulunk. Ezen felül sajnos a magyar nyelvtani fogalmakkal sincsenek tisztában az emberek. Ebből kifolyólag is sok meghatározást hagyok eredetiben, így azonnal össze tudod kapcsolni az angolban betöltött szerepével és nem teszek bele még egy magyar csavart, hogy összezavarjalak vele. Maximum érdekességgépp megemlítem az adott fejezet elején. Sokkal egyszerűbb így az élet – legalábbis a véleményem és tapasztalatom szerint.

Ezeket a fogalmakat nem kötelező – de mindenképpen hasznos – megtanulnod. Azon felül, hogy segítsenek megalapozni a gyakorlati részt, még megkönnyítik a szótárhasználatot és kitágítják a nyelvekről alkotott nézeted. Továbbá így könnyebb kiértékelni vagy „feljavítani” a beszédedet/írásodat az oktatónak, hiszen, ha azt mondom, hogy „ezt a mondatot szenvedőbe is mondhattad/írhattad volna”, akkor mind a két fél ugyanarra a dologra fog gondolni. Ennek következtében pedig gyorsabb lesz a fejlődésed, elkezded észrevenni a saját hibáid és megtanulod kijavítani azokat.

Ezen a ponton kérek elnézést a *Hunglish* használatáért is, mert ilyen esetekben az angol szavakhoz magyar toldalékokat fogok tenni, de remélem, hogy túl tudod tenni magad ezen a szentségtörésen. Ne feledd, az alapelgondolás itt is ugyanaz: angol nyelvtani elveket, gondolkodást és mondatalkotást tanulunk és nem magyart. Másrészt szerintem teljesen mindegy, hogy tudod-e például a *'relative clause'* magyar meghatározását, hiszen attól nem leszel előrébb az angoltudásodban, hogy most épp a magyar mondatnyi megfelelője szerinti 'jelzői mellékmondat' meghatározást használod, vagy egyszerűen csak lefordítod 'vonatkozó mellékmondatra'. Sőt, a legtalálhatóbb angol elnevezése szerintem az *'adjective clauses'* azaz 'melléknévi mellékmondat', de ilyen meg a magyar nyelvtanban nincs, mégis ez mondja el legtöbbet az angol használatáról. Rövidre zárva a témát, kérek, ne akadj fenn a meghatározásaimon, inkább fókuszálj az angol használatukra, ahogy én is teszem. Mindenhol meg fogom említeni ismeretterjesztési céllal, de nem szeretném, ha elvesznél a nyelvtani terminológiákban, mert nincs sok gyakorlati haszna.

Az évadok részeiben mindig a használatra koncentrálok a példamondatokon keresztül. Ez lesz tehát az **előíró** nyelvtani rész. Az angolod attól lesz jobb, hogy megfigyelsz és utánzol, nem pedig a rengeteg lexikai tudás magolásától. Mindamellettt fontosnak tartom a rendszerben gondolkodást és azt, hogy a példát össze tudd kapcsolni egy szabállyal vagy alapelvvel. Nem létezik angol nyelvten „angol” nélkül! Ezért a legtöbb nyelvtani fogalmat duális megközelítésben fogjuk kielemezni a „HOGYAN?” (elméleti/szerkezeti) és „MIKOR?” (gyakorlati) kérdések szem előtt tartásával, mert csak e két dolog ismeretével együtt lehet jó alapokra helyezni a gyakorlásunk.

Az egyes részekben belül amennyire lehetséges, próbálom majd tagoltan és használat szerint magyarázni a különböző fogalmakat a könnyebb átláthatóság és visszautalhatóság érdekében. De így is gyakran kell majd ugrálnod a lapok között, hiszen végső soron minden mindennel összefügg. Például a három névelőről nem külön írok 50 oldalt, hanem előkerülnek majd a főneveknél, a mennyiségjelzőknél és a melléknévfokozásnál is. A példamondatok 98%-a – ahogy említettem már – a *'The Office'* című sorozatból származik, a főnevektől a jelzői mellékmondatokig bezáróan. Így a könyv elolvasása után ajánlom a teljes kilenc évad megnézését is, ahol minden – e könyvben fellelhető – nyelvtani szerkezetet élő angol szöveggörnyezetben megtalálsz majd. Egészen nyugodtan választhatsz bármilyen másik angol vagy amerikai sorozatot is, hiszen mindegyikben találkozni fogsz az összes nyelvtani mintával, amit ebben a könyvben átbeszélünk. Ez mellett természetesen több száz idiomatikus kifejezéssel és kollokációval is megismerkedhetsz a számtalan amerikai kulturális referencia mellett. Így a szókincsed is elképesztő mértékben bővülni fog amire a sorozat végére érsz. A példamondatoknál is látni fogod hogyan működik az angol beszéd és közben hogyan lazul a nyelvten, mint például a kérdéseknél kimaradó segédigék. Szándékosan ott fogom hagyni az úgynevezett *'discourse markereket'* is, ilyenek az: *anyway, I mean, now, good, right, well, well then, so, how about*. Ezek tehát olyan szavak, amelyeknek nincs önálló mondatrészi szerepük, csak segít összefűzni, rendszerezni a gondolatokat és folyamatosabbá teszi a beszédedet. Magyarban erre a tehát, nos, amúgy, szóval stb. szavakat használjuk.

Mivel a könyv egyik fele magyar, a másik fele pedig angol, és a központosítás szabályai teljesen eltérnek a két nyelvben – sőt, néhány írásjel is különbözik egymástól – ezért kompromisszumot kellett kötnöm az érthetőség és az elkülöníthetőség érdekében. Ehhez szeretnék most egy rövid magyarázatot adni egy példán keresztül:

- *"I might have to **go public** here, but no one's gonna believe me."*
(A 'go public' egy kollokáció/kifejezés, így mondod, amikor nyilvánosságra hozol valamit. A 'no one's gonna' pedig a már tanult 'no one is going to...'. – 'Lehet, hogy nyilvánosságra kell hoznom, de senki nem fog hinni nekem.')

Ebből jól látható, hogy:

- Minden angol szót *dőlt betűvel* fogsz megtalálni.
- A sorozatból vett összes példamondat az amerikai angolban használt központosítás szabályait követő idézőjelekkel lesz kiírva. (Az amerikai angolban az elsődleges idézőjel a "...", míg a másodlagos a '...'. Ezzel szemben a magyarban az elsődleges idézőjel a „...”, a másodlagos pedig a »...«, azaz a lúdláb. Akik jobban elmélyülnének a 'punctuation' szabályaiban, azok számos szakmai kiadvány közül válogathatnak a témában, amik csak a vessző/kötőjel/idézőjel stb. használatával foglalkoznak. Én ezekre, ebben a könyvben nem térek ki külön.)
- Amikor magyar mondatokban angol szavakat, kifejezéseket, vagy saját kiegészítő példákat használok és nincsenek egyértelműen elkülönítve a szövegtől egyéb írásjellel, akkor félidézőjelek, más néven jelentésjelek közé fogom tenni őket: '...'
- Az összetételeket, nyelvtani mintázatokat is így fogom elkülöníteni: 'Alany + ige + -ing'
- A legtöbb angol példamondatban **félkövérrel** ki lesz emelve az adott részben tanult nyelvtani szerkezet és aláhúzással lesznek jelezve a szóösszetételek/kifejezések, illetve olykor a visszautalások a korábban tanultakra, emlékeztető gyanánt.
- Az angol példamondatok alatt pedig (zárójelben) meg fogod találni a szükséges magyarázatot, illetve az én magyarba ültetése is szintén félidéző-, avagy ebben az esetben jelentésjelek '...' között, hiszen én csak egy átiratot fordítok. Egyrészt a fordítás nem idézet, másrészt a magyar dialógusírás szabályai teljesen eltérnek az angoltól. Ezek a magyar mondatok csak támpontok a tanulásodhoz, hiszen ugyanúgy megtalálod bennük kiemelve az adott angol szerkezet magyarba ültetését. Ennek a pontossága kismillió dologtól függ és az én fordításaimnál is lehetnek sokkal jobb megoldások egy-egy adott párbeszédre, szituációra, szóviccre vagy nyelvtani szerkezetre. De a tökéletes fordítás itt nem cél – nem is létezik olyan –, hanem a nyelvtani mintázatokra szeretnék csak rávilágítani. Véleményem és tapasztalataim szerint nyugodtan el lehet érni a felsőfokú angoltudást összefüggő szövegfordítás gyakorlása nélkül. Természetesen most csak az egynyelvű nyelvvizsgákról beszélek és nem azokról, amelyekben van fordítás feladat is, vagy épp magyarul kell megválaszolni az angol hallott- és olvasott szövegértés kérdéseit. Ezért én például sohasem fordítottam összefüggő szövegeket egyetlen tanulómmal sem, mert szerintem a fordítás egy szakma és az egyik utolsó dolog, miután már megismerted a kulturális különbségeket és megtanultad az átvitt értelmű mondatok jelentését is.
- Mindezekon felül, felkiáltó jellel (!) és/vagy szövegkiemeléssel fogom felhívni a figyelmed a leggyakoribb hibákra és azok elkerülésére, illetve a fontos dolgokra.

Kiknek?

Elsősorban olyan felnőtteknek, illetve 14 éven felülieknek ajánlom ezt a könyvet, akik már valamilyen módon találkoztak az angollal és képesek az elvontabb gondolkodásra, szeretik rendszerben szemlélni a dolgokat és vizuálisabb beállítottságúak. Ez a könyv nem ad választ mindenre – nem is lehetne olyan könyvet írni angol nyelvtanról ~5000 oldal alatt – de segít átlátni az angol nyelvtan egészét, a magyar aggyal gondolkozó embereknek pedig rengeteg „kapaszkodóval” van ellátva a könnyebb emészthetőség érdekében.

Ha teljesen kezdő vagy, akkor azt ajánlom, hogy mielőtt belemerülnél ebbe a könyvbe, sajátítsd el az angolban használt **hangokat**, a szavak **kiejtését** és építs fel egy legalább 800 szavas **szókincset**. Ezek gyakorlásához online hangos szótárak használatát javaslom, így elkezdheted tanulni az aktív figyelmet is. Egyelőre csak szavanként, hiszen még nem leszel képes követni egy sorozatot angol nyelven, de fokozatosan eljutsz oda is. A szavak közt tanulj „nyelvtani” szavakat is, mint például a személyes névmások alany-, tárgy- és birtokos eseteit (*personal pronouns*), a rendhagyó igék alakjait (*irregular verbs*), a *'be'*, a *'do'* és a *'have'* (segéd)igék ragozását, tehát néhány teljesen alap dolgot, amihez ma már fél perc keresés után nagyon jó táblázatokat találsz az interneten. Ha ezek megvannak, akkor jöhet ez a könyv, ahol megtanulhatod a **nyelvtani** és **mondattani** alapokat, illetve a példamondatok magyarba átültetésének köszönhetően a **szemantika (jelentéstan)** különböző szintjeibe is belekóstolhatsz. Én úgy gondolom, hogy a nyelvtanulás helyes felépítése a fent vázolt módon, a hangoktól, egy mondat adott helyzetben való értelmezéséig tart. Ez magyarázat arra is, hogy miért nem csináltatok soha klaszszikus értelemben vett fordítás feladatokat a tanulóimmal. Előbb értsd meg angolul, aztán keresheted a magyar megfelelőjét, HA szükséges. Mert lehetséges, hogy soha az életben nem kell fordítanod vagy tolmácsolnod, csak a kinti életedhez kell majd az angol. Rengeteg ismerősem van, aki 10-15-20 éve él Angliában, folyékonyan beszél angolul, de pocsék fordító lenne, és biztosan vannak nagyszerű fordítók, akik nehezen boldogulnának a való világban a hétköznapi életben beszélt angollal.

De akár a saját példámat is említhetném, ugyanis akkor volt a legjobban a beszédem, amikor egy angol ügyfélszolgálaton dolgoztam, hiszen napi 8 órában ment a telefonálás és a *chatelés*. Aztán munkából hazaérve volt, hogy nem jutott hirtelen eszembe egy alap magyar szó. Most kellene 2-3 hónap abban a környezetben, hogy arra a szintre visszarázódjak, ellenben jelenleg könnyebben manőverezek a két nyelv között. Tehát a kérdés az, hogy mi a célod. Mert ha nem szakfordítónak készülsz és el tudsz jutni felsőfokig szövegfordítások nélkül, akkor már be tudsz simulni az angol társadalomba/kultúrába is, hiszen meg fogod érteni, amikor angolul magyarázzák el egy szó, kifejezés, vagy mondat használatát. Tisztában vagyok vele, hogy ezzel sokan nem értenek egyet, rengeteg tanárt ismerek, akik rendszeresen összefüggő szövegfordítást csinálnak a kezdő tanulókkal is.

Az én módszerem EGY a sok közül és nem „A” módszer, egyszerűen csak így tanultam, és így is tanítom az angolt, de nem állítom, hogy ez mindenkinek ugyanúgy beválik. Azonban bízik benne, hogy találni fogsz itt annyi hasznos információt, aminek köszönhetően képes leszel kialakítani a saját magad számára tökéletes angoltanulási módszert. Mindegyiknek vannak előnyei és hátrányai is, ráadásul ezek nem zárják ki egymást, ezért azt javaslom, hogy próbálj ki többféle megközelítést és válaszd azt, vagy azokat, amelyek számodra hatékonyan működnek és segítenek a céljaid elérésében. Ez a könyv nem fogja megspórolni neked a nyelvtanulás fentebb említett összes többi aspektusát, mert a munkát el kell végezned minden esetben! Ez csak egy kis része annak a tudáskörnek, amit el kell sajátítanod ahhoz, hogy merj beszélni angolul. A *'happy end'* a történetben az, hogy a nyelvtani szabályokon és logikán kívül ezt igazából szabadidős tevékenységeiddel meg tudod tenni.

Hogyan?

Tippek otthoni aktív és passzív tanuláshoz:

A négy készség közül a legfontosabbnak mindenképp a hallott szövegértést (*listening*) tartom. Ezzel ugyanis meg tudod dolgoztatni az agyad minden részét, megtanulod az aktív figyelmet, javul a kiejtésed és a beszéded dinamikája, felgyorsul az agyad is, hiszen rá van kényszerítve, hogy kövesse az eseményeket. Hallott szövegértéshez és kiejtésgyakorláshoz nézz angol sorozatokat, filmeket, dokumentumfilmeket, híradókat, időjárásjelentéseket, TED.com-os előadásokat, angolul, angol felirattal. Hogy miért így? A válasz rendkívül egyszerű, ugyanis, ha egyszerre nézel, hallgatsz és olvasol is, akkor „jelen vagy” és FIGYELSZ. Amikor pedig figyelsz, akkor tanulsz. Ha jól csinálod, akkor már egy 20 perces rész után is fáradtnak fogod érezni magad. A hallott szöveg értése mellett felgyorsul az olvasásod is, javul a kiejtésed, hiszen látod a szavakat és hallod, hogy mondják az élő angolban. Ezen felül hallgass *podcast*eket, *Youtube* csatornákat, hangoskönyveket. A *gamerek* játsszanak angolul, *chateljenek* online a külföldi játékosokkal. Olvass és hallgasd egyszerre, utánozd őket úgy, hogy hangosan beszélsz magadban. Ez rendkívül hasznos, de lehetőleg egyedül csináld, mert fennáll a bolondnak nézés veszélye mások társaságában. Olvasott szövegértéshez pedig nem kell mást tenned, mint online újságokat/blogokat olvasni az érdeklődési körödnél megfelelően. Ezen felül, az internetnek hála, ma már mindenki számára könnyen elérhetőek angol nyelvű könyvek is. De ez még mindig nem elég! Ugyanis észre kell venni a nyelvtani mintákat, azaz mikor, hogy és milyen alakban használják az adott dolgot és miért úgy mondják, ahogy. Azaz el kell kezdeni sémákban gondolkodni, mégpedig angol sémákban. Ez a könyv ahhoz fog segítséget nyújtani, hogy vedd észre a különböző nyelvtani paneleket és azok együttműködését, mert bizony minden mindennel összefügg egy mondatban. Én adom tehát a tankönyvet, a munkafüzet pedig a kedvenc sorozatod lesz! Először olvasd el a könyvet, ahol nyelvtani témakörönként vannak csoportosítva a példamondatok. Majd a könyv elolvasása után elkezdheted nézni a sorozatod, ahol pedig az élő angolban láthatod a nyelvtan működését, és már vissza fogod tudni keresni, amit esetleg elfelejtettél. Ezzel bekerülsz a tanulás körforgásába: könyv → sorozat → könyv → sorozat. Minden részhez kitöltesz egy táblázatot (amit a honlapomról letölthetsz^[4]), és az alapján fogsz tovább gyakorolni, gyakorolni és gyakorolni. Ha végeztél az egyik sorozattal, jöhet a másik. Egy konkrét példán elmondom, hogy csináld:

1. Válassz egy számodra kedves sorozatot vagy filmet, amit már többször láttál magyarul (az én generációm nagy része például a Jóbarátokból tanult meg angolul.)
2. Nézz meg egy részt angolul, angol felirattal. Soha NE magyar felirattal nézd, mert akkor arra fogsz összpontosítani és az angol csak egy zaj marad a háttérben. Ne állítsd meg, ha nem értesz valamit, nem kell mindig minden szó jelentését tudnod ahhoz, hogy megértsd mi történik, és ne rontsd el ezzel a sorozatnézés élvezetét sem.
3. Ha végignézted, akkor irány az internet, ahol a keresőbe beírod a sorozat címét + a *'transcript'* szót és az adott rész szövegátíratából egy olvasott szövegértés feladványt csinálsz.
4. Először átfutod (*skim reading*) és aláhúzod a teljesen ismeretlen szavakat, kifejezéseket, szerkezeteket, vagy akár egész mondatokat is. Bármilyen történik, még ne írd be semmilyen online angol-magyar szótárba, amit nem tudsz. Ez az UTOLSÓ lépés lesz, nem az első. Nem fordítónak készülünk, hanem angolul szeretnénk tudni, ezért megnézzük, hogy az angolok mikor és milyen helyzetekben mondják azt, amit keresünk. Először próbáld kiszűrni a nyelvtanilag egybe tartozó szerkezeteket, melyeket ez a könyv elolvasása után könnyedén képes leszel felismerni vagy visszakeresni. Majd, ha megvan az adott helyzetben a helyes használat (azaz érted angolul), akkor tudod megkeresni a legmegfelelőbb magyar kifejezést rá. Ezt hívjuk átültetésnek. Tehát még egyszer, nem győzöm hangsúlyozni: először angol, aztán magyar és nem fordítva. Ugyanezt tartsd észben az aktív készségeid gyakorlásánál, azaz amikor beszélsz vagy írsz. Ne azt kérdezd meg hogyan mondd angolul, amit kigondoltál magyarul, hanem azt, hogy mit mondana egy angol anyanyelvű ebben a szituációban.

Hadd szemléltessem egy mondattal: Azt mondom magyarul, hogy „Ki lett takarítva a szoba”, akkor az angol meg mondhatja erre, hogy: *The room was cleaned.* / *The room has been cleaned.* / *The room had been cleaned.* / *The room was being cleaned*; annak függvényében, hogy mire helyezi a hangsúlyt. Magyarul szinte semmi-, angolul pedig nagyon nagy különbség. Ehhez persze több ezer szituációt kell látnod anyanyelvi beszélők körében és „hüp-hüp barbatrűkk”, meg is érkeztünk újra a kedvenc sorozatainkhoz és ennek a könyvnek a lényegéhez.

5. Ezt követően jöhetnek a szókincsfejlesztő részek. Szövegkörnyezetben kell nézni mindent, ne emelj ki egy szót sose, mert úgy nem biztos, hogy a megfelelő jelentést fogod hozzácsatolni. Továbbá egy szónak nem csak több jelentése, de több szófaja is lehet. Vegyük például a *'well'* szót, ami lehet főnév (kút), melléknév (egészséges), határozószó (jól), ige (bugyog) és indulatszó (nos) is. Aztán vannak olyan igekötős igék, kollokációk vagy idiómák, amelyek teljesen mást jelentenek, ha elé vagy mögé teszel egy másik szót. Tehát a nagytól haladj a kicsi felé, a mondatról a szavak felé. Igen jól látod, ez pontosan annak a fordítottja, mint amire suliban ösztönöznek 8-10 évig, azaz, hogy a szavakból építsd fel a mondatot. Meg is találtuk a fő okát annak, hogy miért nem ért és beszél az átlag magyar ember angolul.
6. Keresz megbízható egynyelvű (angol-angol) online szótárakat (*Cambridge, Oxford, Merriam-Webster, Farlex*), ahol példamondatokon keresztül láthatod, hogy milyen körülmények között és hogyan használják az angolok vagy az amerikaiak az adott szót. Megmutatja a szófaját, a kiejtését is meghallgathatod és gyakorolhatod. Mindezen információk tükrében meg tudod majd tippelni a jelentését is, amit egy idő után olyan szintre tudsz fejleszteni, hogy a teljesen ismeretlen szavaké is 80%-ban helyes lesz. Némelyik szótár igekötős igékre, kollokációkra, idiómákra és szlengekre is használható.
7. Ellenőrizd le magad egy angol-magyar szótárral és nézd meg, hogy az adott mondatban is az odaillő értelmét választottad-e a szónak. És jegyzetelj ki mindent. Igen, ez bizony időigényes, brutális meló. Egy 20 perces sorozatepizód feldolgozása hosszú órákat is igénybe vehet. De minél többet csinálsz, annál rövidebb idő alatt fogsz végezni, hiszen egyre többet tudsz és egyre kevesebb ismeretlen dolog lesz. Ha kitartó vagy, hamar kifizetődik a szorgalmad.
8. Könyvolvasásnál ugyanez az eljárás. Olvasd el napi kitűzött oldalszámot megállás nélkül, hogy ne veszítsd el az olvasás élvezetét, majd a 4-es ponttól folytathatod a sort.

Ezt csináld napi rendszerességgel és egy idő után azt veszed majd észre, hogy már csak nézed angolul a filmet, vagy olvasod a könyved és nem fordítasz a fejedben, hanem „érted az angolt”. Mindig lesz egy-két szó vagy kifejezés, amit még nem láttál nem hallottál, de ez természetes... nem ismerheted a *Cambridge* szótár mind a 140 000 bejegyzését vagy a több mint 16 000 idióma mindegyikét. Ezzel együtt kell élnünk, de ez nem okozhat gondot, hiszen magyarul sem ismered az összes szót vagy kifejezést, ugye? Az írásod annál jobb lesz, minél többet olvasol és a beszéded annál jobb lesz, minél többet hallgatsz. Az írásod és a beszédképességed ellenőrzéséhez viszont már mindenképp egy oktató közbevonását javaslom. A teljes szövegfordításokat két okból nem ajánlom a haladó szint eléréséig: egyrészt az egy külön szakma, hagyjuk meg nekik a melót. Másrészt, nem fogod elengedni azt a berögződést, hogy beszéd előtt magyarul kigondolod a mondandód és elkezdted fordítgatni a fejedben a szavakat, és így megszületnek az *'I very much love my job'* Hunglish mondatok.

A nyelvtanulás paradoxona

Talán észrevetted, hogy sok állítás első olvasatra ellentmondásosnak tűnik. Mint például az, hogy ha teljesen kezdő vagy, akkor sokat szótározz és fordíts, csak azért, hogy később minél kevesebbet kelljen szótároznod és fordítanod. Vagy említettem, hogy a legelején tanulj egyesével szavakat, de csak azért, hogy később elkezdhesd kollokációkat, igekötős igéket és idiomatikus kifejezéseket tanulni. Aztán elmondtam, hogy mondatokban gondolkozz, de a legtöbbet a szófajokról írom a könyvben.

Nos, valójában nincs ezekben semmiféle ellentmondás. Ez nem más, mint a nyelvtanulás sajátossága és logikus menete. Mivel nem tudsz egyszerre mindent elsajátítani, ezért először részekre kell bontanod, hogy később felépíthesd. Az anyanyelved segítségével tanulj meg a célnyelven gondolkodni, azért, hogy fokozatosan kiiktathasd belőle a „magyar agyadat”. A tanulás során először sokat kell használnod a magyar nyelvet, azért, hogy később keveset használj. Ahhoz pedig, hogy mondatokban, mondatrészekben és nyelvtani mintázatokban gondolkodj, először külön-külön a szófajok szabályain keresztül kell megtanulnod a nyelvtant és az angol mondat felépítését. Olyan ez, mint a házépítés: kell egy jó alap (szavak, kiejtés), masszív falak (nyelvtani minták, mondattan alapok és logika) és egy erős tető (a négy készség, kifejezések, összetételek), hiszen csak ezzel tudja betölteni egy ház a funkcióját. Nyilván berendezheted, és még otthonosabbá teheted (idiómák, szarkazmus, humor, átvitt jelentések) és olykor tataroznod sem árt (állandó ismétlés és gyakorlás). De ahhoz, hogy felépíts egy házat, először is kell keresni egy jó kőművest (oktató), aki megbízható (nem a dekoráció és az olvasólámpa elhelyezésével kezdi az építkezést) és minőségi építőanyagokkal dolgozik (tananyag). Aztán az állványozást kell kiépíteni (anyanyelvi segítség) amit nyilván nem hagyhatok ott életem végéig, hiszen amint elkészült az épület, elbontják az állványt. Ezek után már csak a tulajra van bízva, hogy mihez kezd a házával: óvja, karban tartja, szépítteti, csinosíttatja vagy hagyja elamortizálódni.

Nem mehetünk el egy nagyon fontos tény mellett, ami kimaradt a fenti történetből. A jó kőműves, a minőségi építőanyag és a megbízható munka az rövid távon bizony drága. De ahogy a legtöbb minőségi dolog az életben, úgy ez is megtérül hosszú távon, és végül jobban fogsz járni minden téren, mint egy részeges, hanyag melóssal és egy 10 éven át toldozott-foldozott házzal. A döntés a tiéd. Ilyen hosszú felvezető után, most már kezdjünk bele a lényegi munkába.

Good luck and stay hungry!

Linkek a szótárakhoz:

- Az ALAP, bármikor, bármire: <https://dictionary.cambridge.org/>
- Idiómák, kifejezések, igekötős igék: <https://idioms.thefreedictionary.com/>
- Kollokációk: <https://www.freecollocation.com/>
- Szleng, vulgáris: <https://www.urbandictionary.com/>
- Szinonimák, ellentétek: <https://www.thesaurus.com/>
- Önellentőrzéshez: <https://szotar.sztaki.hu/>
<https://translate.google.com/>
<https://topszotar.hu/angol-magyar-szotar/>